

КРЪГЪТ ОТ ПРЕГОВОРИ ОТ ДОХА И СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Кръгът от преговори от Доха е най-скорошният кръг от търговските преговори в СТО. Той стартира през 2001 г. и сложи началото на нови преговори в селското стопанство: членовете на СТО се ангажираха да осигурят значителни улеснения на достъпа до пазара и постепенно да прекратят всички форми на експортни субсидии чрез нарушаваща търговията вътрешна подкрепа, като надлежно беше взето предвид, че на развиващите се страни трябва да се предостави специално и диференцирано третиране.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Член 207, параграф 3 и член 218 от ДФЕС.

Рамката за текущите преговори в областта на селското стопанство беше определена в член 20 от Споразумението от Маракеш за селското стопанство. Съгласно този член държавите — членки на Световната търговска организация (СТО), потвърждават, че намаляването на подкрепата и защитата за селското стопанство е непрекъснат процес, който следва да се прилага поетапно. Наред с това в член 20, буква г) се посочва, че при преговорите следва да се вземат предвид нетърговските аспекти (като опазване на околната среда, безопасност на храните, развитие на селските райони, хуманно отношение към животните и др.), както и специалното и диференцирано третиране на развиващите се страни.

КРЪГЪТ ОТ ПРЕГОВОРИ ДОХА: ОТ КАНКУН ДО БУЕНОС АЙРЕС

Четвъртата министерска конференция на СТО, състояла се в Доха (Катар) през ноември 2001 г., сложи началото на Кръга от преговори от Доха (наричан също Програма за развитие от Доха).

А. От Канкун до Буенос Айрес

От този момент нататък твърде малко от договорените срокове бяха спазени. Министерската конференция в Канкун през 2003 г. завърши с неуспех. За това със сигурност допринесоха множество фактори, и по-специално липсата на политическа воля за сближаване на позициите на членовете на СТО или различията по т.нар. „сингапурски въпроси“: търговия и инвестиции, политика в областта на конкуренцията, прозрачност на държавните поръчки и улесняване на търговията. Въпреки това, ако въпросите, свързани със селското стопанство, съставляваха немаловажна пречка, то отказът на развиващите се страни да

обсъждат сингапурските въпроси също решително допринесе за неуспеха на Конференцията.

Процесът беше подновен в началото на 2004 г. и резултатът беше изготвянето на Рамково споразумение на Общия съвет, с което бяха определени ключовите принципи за „реда и условията“ на преговорите. Нещо повече, с това решение бяха премахнати три сингапурски въпроса от Програмата от Доха. Различията между държавите членки бяха допълнително изгладени по време на Министерската конференция в Хонконг през декември 2005 г. В крайна сметка през 2008 г. бяха представени преразгледани проекти на реда и условията, като концепция, полагаща основата за едно бъдещо окончателно споразумение, по което да се вземе решение в Женева. „Юлският пакет договорености от 2008 г.“ (TN/AG/W/4/Rev.3) се отнасяше до следните точки:

а. Вътрешна подкрепа

- „Общата вътрешна подкрепа, водеща до нарушаване на търговията“ („оранжева кутия“ + „синя кутия“ + клауза de minimis) (3.2.7), се намалява със 75—85 % за ЕС; с 66—73 % за САЩ и Япония и с 50—60 %; както и с 50—60% за останалите членки (за период от пет години за развитите страни, за период от осем години за развиващите се страни). Прилага се незабавно намаление с 33 % за САЩ, Европейския съюз и Япония, и с 25 % за останалите държави.
- „Оранжевата кутия“ (или „съвкупна мярка за подкрепа“ — СМП) (3.2.7) се намалява общо със 70 % за Европейския съюз, с 60 % за САЩ и Япония и с 45 % за другите държави. За цените и подкрепата по отделни видове стоки се определя пределна стойност, равна на средната стойност на подкрепата по „оранжевата кутия“, нотифицирана за периода 1995—2000 г.
- Обхватът на „синята кутия“ (3.2.7) се ограничава до 2,5 % от производството за развитите страни и до 5 % за развиващите се страни, като се определят пределни стойности по видове стоки (Забележка: тези ограничения вече не са приложими).
- „Клаузата de minimis“ (3.2.7) остава с пределна стойност 2,5 % от производството за развитите страни (това ограничение сега е 5 %) и 6,7 % (а сега 10 %) за развиващите се страни (но подкрепата не се намалява, ако касае основно производители, за които селското стопанство е форма на препитание или които са с оскъдни ресурси);
- Условията на „зелената кутия“ (3.2.7) стават по-строги.

б. Достъп до пазарите

- Митата се намаляват съгласно формула, определяща по-значително намаление на високите мита. За развитите страни намаленията варират от 50 % (за митата под 20 %) до 70 % (за митата над 75 %), при средно минимално понижение от 54 % за развитите страни и от 33,3 до 44—48 % за развиващите се страни. Най-слаборазвитите страни са освободени от всякакво понижение.

- „Чувствителните стоки“ (за всички страни) и „специалните стоки“ (за най-слабо развитите страни) са предмет на по-малко понижение. Допуска се обаче понижението за чувствителните стоки да се компенсира с преференциални тарифни квоти, а специалните стоки могат да бъдат освобождавани от всякакво понижение.
- „Специалната предпазна клауза“ (3.2.7) се премахва постепенно в развитите страни. Развиващите се страни получават нов специален предпазен механизъм за 2,5 % от тарифните линии, което ще им позволи временно повишение на митата, за да се справят с нарастването на вноса и спада на цените.

в. Конкуренцията при износа

- Експортните субсидии (3.2.7) се премахват, включително субсидиите, прикрити под формата на експортно кредитиране, за дейности, отнасящи се до търговски предприятия в държавите износителки, или хранителни помощи, които нямат неотложен характер.

На 6 декември 2008 г. ръководителят на преговорите за селското стопанство разпространи последния коригиран проект относно „реда и условията“. На тази основа Деветата министерска конференция в Бали от декември 2013 г. разгледа отново някои селскостопански въпроси с оглед постигането на частични споразумения. И накрая, Десетата министерска конференция, която се състоя през декември 2015 г. в Найроби, постигна споразумение.

Б. Пакетът от Найроби (2015 г.)

Министерската конференция в Найроби прие четири нови решения относно селското стопанство, които се отнасят до:

- „конкуренцията при износа“. Това решение обединява експортното субсидиране с другите видове инструменти, които могат да нарушат конкуренцията. Що се отнася до „експортните субсидии“, развитите страни са длъжни да ги премахнат веднага (с изключение на някои субсидии за преработени продукти, премахването на които е отложено до 2020 г.). Развиващите се страни трябва също да премахнат всякакъв вид експортни субсидии до края на 2023 г. Споразумението позволява да се ускори премахването на субсидиите за памука.
- „задържането на публични резерви за целите на продоволствената сигурност“ в развиващите се страни. Под натиска на Г-33 (вж. по-долу) по време на Министерската конференция в Бали членовете на СТО се споразумяха да не оспорват по правен път тези програми, които са насочени към продоволствената сигурност. Новият текст удължава тази договореност до намирането на трайно решение;
- „памука“. Новото споразумение гласи, че развитите страни трябва да предоставят достъп до пазарите, освободен от мита и квоти за износа на памук от най-слабо развитите страни, считано от 1 януари 2016 г. Подобни ангажименти ще бъдат поети по-нататък от развиващите се страни, по-конкретно Китай;

- „механизма за специални гаранции за развиващите се страни“. Страните — износителки на селскостопански продукти, като Австралия, Бразилия или Съединените щати, винаги са се противопоставяли на увеличението, дори временно, на митата от страна на развиващите се страни в отговор на внезапни скокове на вноса или спадове на цените. Новото решение гласи, че тези държави ще имат право на механизъм за специални гаранции, основан на прагове на задействане на базата на вносните количества и цените.

Освен това пакетът от Найроби опростява преференциалните правила за произхода за най-слабо развитите държави и действащата дерогация за услугите от тези страни е удължена (до 31 декември 2030 г.).

Конференцията от Найроби представлява нов подход към търговските споразумения, при който се отдава предимство на частичните споразумения. Освен това министерската декларация признава, че членовете на СТО не споделят едни и същи възгледи по въпроса дали да се продължат търговските преговори в рамките на структурата от Доха.

В. Буенос Айрес (2017 г.)

Въпреки че на Единадесетата конференция на министрите в Буенос Айрес (10 —13 декември 2017 г.) се очакваше да бъде постигнат значителен напредък по програмата от Доха, тя завърши с твърде ограничени резултати. Тези резултати се изчерпват с обикновен ангажимент да продължи работата по редица въпроси, включително селското стопанство (без установяване на точни работни програми), и различни декларации от групи държави по теми от общ интерес.

ПОЗИЦИИ НА УЧАСТНИЦИТЕ В СТО: АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

- Европейският съюз винаги е искал система на многостранни търговски отношения, ориентирана в по-голяма степен към пазара, но отделяща внимание на социалната, икономическата и екологичната устойчивост, въз основа на усилията, полагани в областта на вътрешната подкрепа [реформи на ОСП (3.2.3)] и достъпа до пазарите [инициативата „всичко освен оръжие“(5.2.3)]. ЕС също така нееднократно е потвърждавал волята си за постигане на балансиран подход в текущата реформа на системата за търговия със селскостопански стоки, включващ специално третиране на развиващите се страни, конкретни ангажименти за чувствителните стоки и ефективно отчитане на нетърговските аспекти. Най-новата инициатива на ЕС беше съвместно предложение на ЕС и Бразилия за постигане на споразумение по преразглеждане на правилата относно вътрешната подкрепа за селското стопанство и за решаване на въпроса с държавните резерви, което беше внесено преди Единадесетата министерска конференция, проведена в Буенос Айрес през декември 2017 г. Тъй като конференцията не постигна споразумение за ограничаване на вътрешната подкрепа, членът на Комисията по въпросите на търговията Сесилия Малмстрьом публично изрази съжаление от липсата на многостранен резултат и призова за действия с оглед на следващата министерска

конференция — Дванадесетата министерска конференция (МК 12), която трябва да се проведе в Казахстан през юни 2020 г.

- Откакто администрацията на президента Тръмп встъпи в длъжност, Съединените щати възприемат много критичен подход към многостранните въпроси и обръщат гръб на процесите на световно управление (на първо място става дума за СТО и споразумението за климата на COP 21, сключено в Париж през декември 2016 г.). Твърди се, че липсата на напредък по време на последната конференция на министрите в Буенос Айрес се дължи на отказа на САЩ да разгледат възможността за постоянно решение на въпроса с държавните резерви, което е принудило другите членове на СТО да блокират решенията по всички други въпроси.
- Китай, Индия и Русия: Китай и Индия призовават за премахване на квотите за СМП като предпоставка за по-нататъшни преговори, тъй като те предпочитат да има равнопоставени условия на конкуренция за всички членове на СТО. Китай и Индия твърдят, че ЕС, САЩ и Канада системно предоставят нарушаващи търговията субсидии на своите земеделски производители на нива, много по-високи от тавана, приложим за развиващите се страни, поради което те считат премахването на квотите за СМП за отправна точка на преговорите, за разлика от ЕС, чиято цел е те да бъдат намалени. В навечерието на Единадесетата министерска конференция на СТО в Буенос Айрес Русия представи (1) ново предложение, в което се призовава за постепенно намаляване на използването и в крайна сметка премахване на специалните защитни мерки, разрешени по силата на Споразумението за селско стопанство, и (2) проект на решение за намиране на „трайно разрешение“ на въпроса с държавните резерви за целите на продоволствената сигурност.
- Кеърнската група, обединяваща 17 държави износителки, чиито общи интереси са свързани с намаляването на пречките пред селското стопанство, отправя остри критики към развитите страни, които поддържат високо равнище на субсидии. Преди Единадесетата министерска конференция в Буенос Айрес групата предложи (1) производството и вътрешната подкрепа да подлежат на по-голям контрол с цел да се постигне по-нататъшен напредък на процеса на реформи, (2) правилата относно производството и относно нарушаващата търговията вътрешна подкрепа да имат ограничаващо въздействие, и (3) да бъдат взети мерки относно специфичната за отделни стоки концентрация на подкрепата.
- Страните от Г-10 (група на развити държави — нетни вносителки на хранителни продукти, включваща Япония, Норвегия и Швейцария) предпочитат нова рамка въз основа на стойността на селскостопанското производство. Те се отнасят с неохота към обсъждането на специфичната за отделни стоки подкрепа и не са готови да приемат рязко намаляване на своите нарушаващи търговията субсидии.
- Развиващите се страни, които представляват три четвърти от държавите — членки на СТО, искат да защитят собствените си селскостопански култури

и изтъкват нетърговски съображения (продоволствена сигурност, средства за препитание, бедност, заетост в селските райони и др.). Те настояват също така за специално и диференцирано третиране, адаптирано към техните специфики. Преди конференцията в Буенос Айрес развиващите се страни представиха няколко предложения за ограничаване на нарушаващата търговията подкрепа и специфичните за отделни стоки СМП. Държавите от групата С-4 (Бенин, Буркина Фасо, Чад и Мали) призоваха по-специално за съкращения в нарушаващата търговията подкрепа на развитите страни за памука.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Като следи за изпълнението на мандата за преговори, предоставен на Комисията, Парламентът винаги е подкрепял усилията на европейските представители за постигане на напредък в преговорите от кръга от Доха и за сключване на балансирано споразумение [резолюции от 4 април 2006 г. (ОВ С 293 Е, 2.12.2006 г.), от 9 август 2008 г. (ОВ С 9 Е, 15.1.2010 г.), от 16 декември 2009 г. (ОВ С 286 Е, 22.10.2010 г.), от 14 септември 2011 г. (ОВ С 286 Е, 22.2.2011 г.), от 21 ноември 2013 г. ([T7-0511/2013](#)), от 26 ноември 2015 г. (ОВ С 366, 27.10.2017 г.) и от 15 ноември 2017 г. ([P8_TA\(2017\)0439](#))].

Делегация на ЕП присъства на най-скорошната Парламентарна конференция на СТО, която се състоя в рамките на Единадесетата министерска конференция в Буенос Айрес през декември 2017 г.

François Nègre
02/2020

